

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра глобальної економіки

Вдовенко Н. М., Михальчишина Л. Г., Павленко М. М.

Словник з дисципліни
«Економіка тваринництва»

для студентів спеціальності «Технологія виробництва і
переробки продукції тваринництва»

УДК 639.2:658](075.8)

ББК 47.2я73

В 25

*Рекомендовано до видання рішенням вченої ради
Національного університету біоресурсів і природокористування
України (протокол № 11 від 24.06.2020 р.)*

Рецензенти:

Єрмаков О. Ю., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри економіки праці та соціального розвитку Національного університету біоресурсів і природокористування України

Коваль В. В., доктор економічних наук, доцент, завідувач кафедри прикладної економіки Одеського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету

Маргасова В. Г., доктор економічних наук, професор, проректор з наукової роботи Чернігівського національного технологічного університету

В 25 Вдовенко Н. М., Михальчишина Л. Г., Павленко М. М. Словник з дисципліни «Економіка тваринництва» для студентів спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва». К.: НУБіП України. 2020. 57 с.

У словнику наведено базові терміни та поняття для підготовки фахівців спеціальності «Технологія виробництва і переробки продукції тваринництва».

Розраховано на працівників аграрного сектору економіки, студентів ОС «Бакалавр», науково-педагогічних працівників, слухачів курсів підвищення кваліфікації, фахівців аграрного сектору економіки України.

УДК 639.2:658](075.8)
ББК 47.2я73

Передрукування заборонено
© НУБіП України, 2020
© Вдовенко Н. М., 2020
© Михальчишина Л. Г., 2020
© Павленко М. М., 2020

А

Авансований капітал – це грошова сума, яку власник вкладає у певне підприємство (підприємницьку діяльність) з метою одержання зиску (прибутку). Він витрачається на придбання засобів виробництва і наймання робочої сили. Ці різноспрямовані частини авансованих грошових коштів в економічній теорії називають постійним і змінним капіталом.

Автоматизація – це вищий етап розвитку техніки, коли машини створюють нові машини, а керують роботою машин автоматичні пристрої. Людина звільняється не лише від ручної праці, а й від виконавських і частково від нетворчих розумових функцій.

Авторське право – складова частина національного цивільного і міжнародного права, яка визначає і регулює права авторів, їх виключне право на відтворення, публікацію і продаж змісту і форм наукового чи художнього твору.

Адекватність – система планування має відповідати особливостям виробничо-комерційної діяльності підприємства.

Акордна система оплати праці – передбачає встановлення розцінки не за одиницю виконаної роботи, а відразу за весь обсяг робіт із встановленням строку його виконання.

Акордно-преміальна система оплати праці – передбачає, що основна оплата праці здійснюється за двома показниками: обсяг виконаних робіт (відпрацьований час); кількість і якість виробленої продукції.

Актив – це ресурс, що контролюється компанією в результаті минулих подій і від якого очікується надходження економічних зисків.

Акціонерне товариство – господарське товариство, яке має статутний капітал, поділений на визначену кількість акцій однакової номінальної вартості, і несе відповідальність за зобов'язаннями тільки

майном товариства, а акціонери несуть ризик збитків, пов'язаних з діяльністю товариства в межах вартості належних їм акцій.

Акція – цінний папір без установленого строку обігу, що засвідчує пайову участь у статутному фонді акціонерного товариства, підтверджує членство в ньому і право на участь в управлінні ним, дає право його власникові на одержання частини прибутку у вигляді дивідендів, а також на участь у розподілі майна при ліквідації компаній.

Амортизація – процес перенесення вартості основних засобів на вартість готової продукції з метою нагромадження коштів для повного їх відновлення.

Амортизація нематеріальних активів – нарахування амортизації нематеріальних активів здійснюється протягом усього строку їхнього використання.

Аналіз фінансового стану – це частина аналізу господарської діяльності підприємства, який здійснюється аналітиками і ґрунтується на широкій інформаційній базі, включаючи статистичну звітність та оперативні дані.

Аналітично-розрахунковий метод нормування витрат матеріальних ресурсів – базується на глибокому аналізі та техніко-економічному обґрунтуванні усіх, елементів норми з використанням досягнень техніки і технології виробництва.

Асортимент – це сукупність різновидів продукції кожного найменування, що різняться за відповідними техніко-економічними показниками.

Асоціації – найпростіша форма договірного об'єднання підприємств з метою постійної координації господарської діяльності.

Аукціони – це торги, які спеціалізуються на продажу визначених товарів.

Б

Багаторічне сільськогосподарське насадження – угіддя, що використовують під штучно створені деревесні, кущові або трав'янисті багаторічні насадження, призначені для отримання врожаю плодово-ягідної, технічної, лікарської продукції, декоративного оформлення територій.

База даних – це сукупність даних, матеріалів або будь-якої іншої інформації, які є результатом творчої праці з їх підбору та організації використання.

Банківський кредит – це економічні відносини між кредитором та позичальником з приводу надання коштів банком підприємству на умовах строковості, платності, повернення, матеріального забезпечення, цільової спрямованості.

Безпатентна ліцензія – об'єктом є незахищені патентами технічні досягнення, «ноу-хау», виробничий досвід.

Безперервність – постійне підтримування планової перспективи, своєчасне коригування планів виходячи із одержаних сигналів, щодо зовнішніх і внутрішніх змін умов господарювання.

Безтарифна система оплати праці – це фактична заробітна плата кожного працівника підприємства є частиною усього фонду оплати праці колективу й окремого підрозділу та залежить від кваліфікаційного рівня працівника (К), коефіцієнта трудової участі (КТУ) і фактичного відпрацьованого часу (Тф). Кваліфікаційний рівень встановлюється всім членам трудового колективу залежно від виконаних функцій, рівня кваліфікації.

Бізнес-план підприємства – це комплексний плановий документ, який містить систему заходів і дій, узгоджених з метою та ресурсами і спрямованих на одержання максимального прибутку внаслідок реалізації підприємницького проекту.

В

Валова продукція – це є вся продукція вироблена підприємством протягом року в натуральному або вартісному виразі.

Валова продукція сільського господарства – це усі вироблені протягом року первинні продукти рослинництва і тваринництва

Валовий прибуток – це весь прибуток підприємства, одержаний від усіх видів діяльності, до його оподаткування та розподілу. Такий прибуток ще називається балансовим.

Валові капітальні вкладення – це загальна сума витрат капіталу на просте й розширене відтворення виробничих основних засобів та об'єктів соціальної інфраструктури.

Вартісна форма – форма обліку необхідна для визначення розмірів амортизації, калькулювання собівартості продукції.

Вартісні показники – це обсяг товарної продукції в незмінних і діючих цінах, реалізована і нормативна продукція тощо. До натуральних показників належить вся номенклатура продукції, що виробляється, навіть якщо вона вимірюється в гривнях.

Векселі одержані – заборгованість покупців та інших дебіторів за відвантажену продукцію, виконані роботи та надані послуги, яка забезпечена векселями.

Вексель – це цінний папір у вигляді довгострокового зобов'язання, складеного у письмовому вигляді за певною формою.

Великі підприємства – підприємства в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний рік перевищує 250 осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції за рік перевищує суму 100 млн грн.

Величина власних оборотних коштів – це різниця між сумою власного капіталу і довгострокових зобов'язань та основних засобів і вкладень, або поточні активи мінус поточні зобов'язання.

Види собівартості – у сільськогосподарському виробництві розрізняють собівартість: індивідуальну, галузеву, виробничу, повну (комерційну), планову, фактичну.

Виключна ліцензія – передає ліцензіату права виключного користування об'єктом, але лишає за ліцензіаром право використовувати технічне рішення.

Вилучений капітал – фактична собівартість акцій власної емісії або часток акцій, викуплених акціонерною компанією у його учасників.

Винахід – це результат творчої діяльності людини в будь - якій галузі народного господарства, що характеризується істотною новизною та забезпечує більш високий ефект від його впровадження. Винаходи оформляються документально і захищаються патентами.

Виробіток – показник рівня продуктивності праці, який характеризує кількість продукції, що виготовлена за одиницю часу або приходить на одного середньооблікового працівника.

Виробництво – процес створення матеріальних і суспільних благ, необхідних для існування і розвитку. Створюючи певні блага люди вступають у зв'язки і взаємодію – виробничі відносини.

Виробнича потужність підприємства – характеризує максимально можливий річний обсяг випуску продукції визначеної номенклатури та якості за умови використання прогресивної технології та організації виробництва.

Виробнича структура основних засобів – процентне співвідношення різних груп елементів основних засобів у загальній їх вартості. Фактори,

що впливають на виробничу структуру основного капіталу: розміщення підприємства та його виробничі особливості, форми організації виробництва, форми відтворення, технічний рівень виробництва, рівень інтенсифікації рибогосподарського виробництва, природні умови.

Виробничі відносини – суспільні відносини, що виникають між людьми в процесі матеріального і нематеріального виробництва. Це відносини, які виникають у суспільстві з приводу виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних та духовних благ.

Виробничі запаси – предмети праці, що не вступили в процеси виробничого споживання. Виробничі запаси становлять найбільшу частину оборотних виробничих фондів. До їхнього складу входять сировина, основні та допоміжні матеріали, куповані напівфабрикати, паливо, тара, запасні частини, малоцінні та швидкозношувані предмети.

Виробничі засоби – залежно від економічного значення в процесі виробництва, характеру відтворення і способу перенесення вартості на готовий продукт поділяються на: основні та оборотні.

Виробничо-технічні резерви економії сировини і матеріалів – впровадження нової техніки і прогресивних технологій, поліпшення якості матеріальних ресурсів та умов їх зберігання в господарстві. Здійснення заходів, які забезпечують раціональне використання матеріальних ресурсів, передбачає додаткові витрати, проте це призводить до підвищення ефективності виробництва.

Витрати – це обсяг спожитих виробничих факторів (матеріальних, трудових, фінансових ресурсів), необхідних для здійснення підприємством господарської діяльності, спрямованої на одержання прибутку та максимізацію добробуту власників у грошовому вираженні.

Витрати майбутніх періодів – усі витрати, які були проведені у цьому періоді, але будуть включені у собівартість в наступному періоді.

Витрати на одну грошову одиницю продукції – визначають як відношення собівартості всієї продукції до її обсягу у вартісному виразі.

Витрати підприємства – вся сукупність витрат живої праці і матеріальних засобів на виробництво та реалізацію такої продукції.

Витрати суспільства – це сукупність суспільних витрат у цілому на виробництво того або іншого виду продукції. Вони становлять вартість продукту, що включає вартість спожитих засобів виробництва, створеного необхідною працею та створеного додатковою працею.

Відновна вартість основних засобів – це вартість відтворення основних засобів у сучасних умовах виробництва.

Відрядна розцінка – міра оплати праці за одиницю виробленої продукції, розрахована на основі тарифної ставки і норми виробітку.

Відрядна форма заробітної плати – це оплата праці, встановлена залежно від кількості виготовленої ними продукції, виконаної роботи чи наданих послуг певної якості і яку здійснюють за нормами і розцінками, встановленими згідно з розрядом виконаних робіт.

Відрядно – прогресивна система оплати праці – дає змогу працю робітника в межах норми оплачувати за прямими відрядними розцінками, а при виробітку понад норму – за підвищеними.

Відрядно-преміальна заробітна плата – включає відрядний заробіток і премії за досягнення результатів, що заохочуються.

Відтворення в сільському господарстві – це постійне і безперервне повторення і відновлення процесу сільськогосподарського виробництва. Розрізняють просте і розширене відтворення.

Вікова структура основних засобів – співвідношення основних засобів різних вікових груп у їх загальній вартості.

Вільні (ринкові) ціни – це ціни, які встановлюються на ринку на основі попиту і пропозиції товарів.

Власний капітал підприємства – це частина в активах підприємства, яка залишається після віднімання його забор'язань.

Власні оборотні засоби – призначені для створення мінімальних запасів товарно-матеріальних цінностей і витрат майбутніх періодів.

Власні фінансові ресурси – ресурси, що належать підприємству і утворюються внаслідок його фінансово-господарської діяльності.

Г

Галоп – найжвавіший стрибкоподібний алюр у три темпи. Спочатку кінь опирається на одну задню кінцівку, потім переставляє другу задню й розміщену по діагоналі передню. Після піднімання першої задньої кінцівки опускається друга передня і спостерігається фаза безопірного руху. Найшвидший – жвавий алюр, за якого рух коня відбувається стрибками і майже одночасно піднімаються й опускаються то передні, то задні кінцівки.

Галузева структура основних засобів – це співвідношення питомої ваги основних засобів різних галузей до його загальної вартості.

Географічне позначення походження товару – це будь-яке словесне чи графічне позначення, яке прямо чи опосередковано вказує на географічне місце походження товару.

Гнучкість – це здатність підприємства адаптуватися до зовнішніх і внутрішніх змін, а також здатність керівництва діяти поза жорсткими рамками правил і норм.

Готова продукція – це готова продукція на складах, продукція, що відвантажена і перебуває в дорозі.

Граничні витрати – це витрати на останню за часом виготовлення одиницю продукції у натуральному виразі.

Грошова виручка – кошти, що надійшли на рахунок підприємства за реалізовану (продану) продукцію чи надану послугу.

Грошова оцінка землі – це розрахункова величина, і її не можна ототожнювати з поняттям ціни землі.

Грошові кошти – це кошти на рахунках і в розрахунках, включаючи дебіторську заборгованість.

Гудвіл – нематеріальні активи підприємства: репутація, зв'язки, способи маркетингових досліджень, сприятливе місце розташування.

Д

Дебіторська заборгованість – сума боргів, що належить підприємству і виникла внаслідок невиконання комерційно-господарських, фінансово-грошових зобов'язань з боку юридичних чи фізичних осіб, які є боржниками.

Дедукція (від латинського deductio – виведення) – одна із форм висновку від загального до окремого.

Державний земельний кадастр – єдина державна геоінформаційна система відомостей про землі, розташовані в межах державного кордону України, їх цільове призначення, обмеження у їх використанні, а також дані про кількісну і якісну характеристику земель, їх оцінку, про розподіл земель між власниками і користувачами.

Державний кредит – це економічні, кредитні відносини між державою та суб'єктами господарювання.

Джерела власні, залучені – прибуток підприємства, частина якого спрямовується на поповнення власних оборотних коштів; кредиторська заборгованість, короткостроковий кредит банку, кошти інших кредиторів, комерційний кредит.

Диспетчерське регулювання – це процес забезпечення виконання оперативних планів і графіків виробництва продукції в усіх підрозділах шляхом оперативного контролю діяльності, своєчасного виявлення та усунення недоліків і відхилень, що виникають у роботі.

Добровільна ліцензія – ліцензіар, передає дозвіл використовувати об'єкт права на основі договору, що регламентує обов'язки, обсяг використання і розмір винагороди.

Довідкові ціни – це загальноновживані ціни, які наводяться в спеціальних джерелах інформації.

Договірні ціни – це ціни, які встановлюються за домовленістю між продавцем і покупцем товару і можуть змінюватись за згодою сторін.

Додаткова заробітна плата – це винагорода за працю понад установлені норми, за трудові успіхи та винахідливість і за особливі умови праці. Додаткова заробітна плата включає доплати, надбавки, гарантії та компенсаційні виплати, передбачені чинним законодавством, премії, пов'язані з виконанням виробничих завдань і функцій.

Додатковий вкладений капітал – сума коштів, на яку вартість реалізованих акцій перевищує їхню номінальну вартість.

Дослідно-лабораторний метод нормування витрат матеріальних ресурсів – зводиться до визначення норм витрати шляхом проведення відповідних дослідів і досліджень.

Доходи – збільшення економічних вигод у вигляді надходження активів або зменшення зобов'язань, які призводять до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників).

Доходи підприємства – джерело розвитку його діяльності, що забезпечує: формування прибутку як джерела розширеного відтворення діяльності підприємства; фінансування усіх точних витрат, що пов'язані зі здійсненням господарської діяльності та виплату податкових платежів, що пов'язані зі здійсненням діяльності.

Е

Економіка – наука про господарство, а саме – про організацію та управління виробництвом, ефективне використання ресурсів, збут і споживання продукції.

Економічна безпека підприємства – це запобігання внутрішнім і зовнішнім негативним впливам з метою гарантування його ефективного і стабільного функціонування та динамічного соціального розвитку.

Економічна ефективність – означає виробництво певного обсягу продукції з мінімальними витратами відповідних ресурсів.

Економічний ефект – означає скорочення або економію виробничих ресурсів на виготовлення продукції, товару, послуги, наприклад, матеріальних чи трудових витрат на одиницю корисної потужності та інших кінцевих результатів.

Економічний закон – об'єктивний закон розвитку суспільства, що відображає виробничі відносини людей в процесі виробництва, розподілу, обміну і споживання матеріальних благ або послуг.

Економічні показники – це інформаційний носій певних кількісних та якісних характеристик економічних явищ і процесів.

Електроозброєність – забезпеченість живої праці електроенергією, або рівень споживання у виробництві електроенергії чи електричної потужності за одиницю робочого часу.

Електрооснащеність – це кількість електроенергії використаної на виробничі цілі з розрахунку на 100 га ріллі (кВт – год.).

Емфітевзис – це довгострокове, відчужуване та успадковуване речове право на чуже майно, яке полягає у наданні особі користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб з метою отримання плодів та доходів від неї з обов'язком ефективно її використовувати відповідно до цільового призначення.

Енергетичні ресурси – це найбільш активна частина матеріально-технічної бази аграрних підприємств яка включає потужність механічних двигунів (тракторів, комбайнів, автомобілів та ін.), електромоторів, електроустановок і робочої худоби.

Енергозабезпеченість підприємства – кількість енергетичних потужностей (к. с.) з розрахунку на 100 га посівної площі.

Енергоозброєність праці – кількість енергетичних потужностей (к. с.) з розрахунку на одного середньорічного працівника, зайнятого у сільськогосподарському виробництві.

Еталонний гектар – це умовна одиниця, яка відповідає оранці 1 га ріллі за певних (еталонних) умов.

Ефект – це результат виробничо-господарської діяльності підприємства, які здійснюються в сільськогосподарському виробництві.

Ефективність – визнається співвідношенням між результатами господарської діяльності підприємства і використаними для одержання цих результатів матеріальними, трудовими та фінансовими ресурсами.

3

Загальний економічний ефект (ЗЕЕ) – розраховується для оцінки впливу одержаних результатів на динаміку ефективності виробництва протягом всього періоду ефективного використання розробки (до настання її морального зносу).

Закупівельні ціни – це ціни, за якими сільськогосподарська продукція великими партіями реалізується державними, кооперативними та фермерськими господарствами для подальшої переробки. За такими цінами продукція закуповується, головним чином, державними органами для створення спеціальних фондів (зерно), а також недержавними підприємствами (наприклад, м'ясокомбінатами, цукровими заводами).

Залишкова вартість – визначається як різниця між первісною вартістю та сумою зносу.

Залучені оборотні засоби – це кредити банків, які видаються підприємству для покриття тимчасової потреби в додаткових коштах.

Заробітна плата номінальна – грошове вираження нарахованої заробітної плати відповідно до кількості та якості виконаної роботи.

Заробітна плата реальна – розмір номінальної заробітної плати з врахуванням індексу споживчих цін.

Засоби виробництва – це сукупність засобів та предметів праці, які є матеріальною основою сільськогосподарського виробництва і важливою складовою частиною його продуктивних сил.

Засоби праці – це річ або комплекс речей, за допомогою яких люди виготовляють продукцію або надають послуги. Засоби праці не створюють масу продукції, в процесі виробництва вони зберігають свою натуральну форму і діють протягом багатьох виробничих циклів.

Збалансованість – відповідність між потребами в ресурсах і їх наявністю.

Збиток – перевищення суми витрат над сумою доходу, для отримання якого були здійснені ці витрати.

Звичайна ліцензія – залишає ліцензіару право експлуатації технічного рішення і дає можливість укласти угоди з іншими ліцензіатами.

Звітно-статистичний метод нормування витрат матеріальних ресурсів – нормування полягає у встановленні норм витрат виходячи зі звітних даних про фактичне витрачання ресурсів за минулі роки та очікуваного (можливого) зниження норм у наступні роки.

Земельний кодекс – це основний документ земельного законодавства, яким регулюються земельні відносини з метою створення необхідних умов для раціонального використання й охорони земель, рівноправного розвитку всіх форм власності на землю і форм господарювання.

Земельний сервітут – це право власника (землекористувача) земельної ділянки на обмежене платне або безоплатне користування чужою земельною ділянкою (ділянками).

Земельний фонд – сукупність земель у державі всіх форм власності та категорій.

Земельні відносини – це суспільні відносини щодо володіння землею, користування і розпорядження землею.

Земельні ресурси – сукупний природний ресурс поверхні суші як просторового базису розселення і господарської діяльності, основний засіб виробництва в сільському та лісовому господарстві.

Змінні витрати – загальна сума витрат за певний період, сума залежить від обсягу випущеної продукції.

Змінні ціни – це ціни, які визначаються в момент виконання контракту шляхом перегляду початкової ціни з урахуванням змін у витратах виробництва за період виготовлення виробу.

Зовнішні прямі інвестиції – це вкладення капіталу за кордоном, що за величиною становить не менше 10 % вартості конкретного проекту.

I

Інвестиції – це вкладення грошових коштів, інтелектуальних, майнових цінностей у матеріальні та нематеріальні активи, фінансові інструменти з метою одержання прибутку або соціального, екологічного ефектів.

Індекс – це, як правило, узагальнюючий, показник порівняння суспільно-економічних явищ, що складаються з елементів, які не можна підсумовувати.

Індекс переоцінки – відношення справедливої вартості об'єкта до його залишкової вартості.

Індивідуальна собівартість – визначається на кожному підприємстві, за окремими видами продукції.

Індивідуальні витрати підприємства – вся сукупність витрат живої праці і матеріальних засобів на виробництво і реалізацію продукції становить витрати підприємства. Вони несуть витрати, що складаються з витрат на оплату праці та вартості спожитих матеріальних ресурсів – зносу основних засобів, які беруть участь у виробництві продукції, а також вартості спожитих у процесі виробництва матеріалів (насіння, добрив, хімікатів, палива тощо).

Індукція (від латинського *inductio*, тобто наведення, збудження) в економіці – форма висновку, яка полягає у виведенні загальних міркувань на основі вивчення групи однорідних часткових процесів досліджуваного явища.

Інновації – це новостворені або вдосконалені конкурентоспроможні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва або соціальної сфери.

Інноваційна підприємницька діяльність – це особливий процес організації господарювання, оснований на постійному пошуку нових можливостей покращення техніко-технологічних факторів виробництва.

Інноваційні процеси – це сукупність прогресивних, якісно нових змін, що постійно виникають у складних виробничо-господарських системах на основі використання наукових досягнень.

Іноземне підприємство – підприємство в якому іноземна інвестиція становить 100 % у статутному капіталі.

Іноземні інвестиції – всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються іноземними суб'єктами господарської діяльності в Україні, в результаті чого утворюється прибуток або досягається соціальний ефект.

Інтелектуальна власність – це власність на результати інтелектуальної діяльності та продукти інтелектуальної творчої праці.

Інший додатковий капітал – вартість активів, безкоштовно отриманих підприємством, сума дооцінки необоротних активів, збільшення капіталу у зв'язку з індексацією.

Інші заохочувальні та компенсаційні виплати – виплати у формі винагород та премій, що не передбачені як обов'язкові акти у законодавстві.

Інші оборотні активи – це суми оборотних активів, які не можуть бути включені до наведених вище елементів оборотного капіталу.

К

Калькулювання собівартості – процес встановлення собівартості одиниці продукції шляхом додавання всіх складових собівартості згідно чинного законодавства.

Калькуляційна одиниця – одиниця його кількісного виміру (кількість у штуках, маса, площа, об'єм).

Капітал – означає суму коштів, необхідних для започаткування та здійснення виробництва (діяльності). Власник капіталу, купуючи на ринку товари – робочу силу й засоби виробництва, поєднує їх у процесі праці і після реалізації створеної продукції (надання послуг) одержує більшу вартість, ніж була ним авансована.

Капітал обігу – це готова продукція, яка призначена для продажу, відповідає медико-біологічним вимогам та санітарним нормам якості харчових продуктів, перебуває на складі підприємства, а також відвантажена, проте не оплачена покупцями продукція, кошти на рахунку підприємства, призначені для придбання предметів праці та виплати заробітної плати.

Капітал оборотний – капітал, інвестований в оборотні активи підприємства.

Капітал основний – капітал, інвестований в необоротні активи підприємства.

Капітал позиковий – грошовий капітал чи майно, що надається в позику на умовах повернення і плати у формі процентів. Види позикового капіталу: банківський кредит, кредит від інших установ та підприємств, товарний кредит, внутрішня кредиторська заборгованість за розрахунками.

Капітал статутний – початкова сума капіталу підприємства, визначена його статутом і формується за рахунок внесків засновників та емісії акцій.

Капіталовіддача – це вартість валової продукції з розрахунку на 1 грн основного капіталу.

Капіталозабезпеченість – це вартість основного капіталу з розрахунку на 1 га сільськогосподарських угідь.

Капіталоозбросність праці – це вартість основного капіталу з розрахунку на одного середньорічного працівника.

Капіталооснащеність (капіталомісткість) – це вартість основного капіталу з розрахунку на 1 грн валової продукції.

Капітальне будівництво – це процес створення нових, реконструкції і розширення діючих об'єктів виробничої та соціальної сфери підприємства.

Капітальні витрати – це здійснені одноразово витрати підприємства на придбання основних засобів, нематеріальних або інших активів, які використовуються тривалий період, а їхня вартість відшкодовується, як правило, шляхом амортизації.

Картелі – договірне об'єднання підприємств переважно однієї галузі для здійснення спільної комерційної діяльності – регулювання збуту виготовлюваної продукції.

Категорія земель – це частина земельного фонду України, яка характеризується основним цільовим призначенням та особливостями правового режиму.

Кваліфікація – характеризує якість, складність праці та є сукупністю спеціальних знань і навичок, що визначають ступінь підготовленості працівників до виконання професійних функцій зумовленої складності.

Керівники – працівники, які обіймають керівні посади на підприємстві та його структурних підрозділах.

Кінцева продукція – безпосередньо йде для особистого споживання населення або виходить за межі сільського господарства і визначає ступінь задоволення потреб суспільства з погляду кількості і якості продукції, саме вона визначає реальний вклад кожного аграрного підприємства у виробництво сукупного суспільного продукту, тому це важливий показник результату господарської діяльності.

Кінцевий результат капітального будівництва – введення в дію виробничих потужностей.

Класифікація витрат – це поділ витрат за складом і економічним значенням.

Кодекс ustalеної практики – це документ, що містить практичні правила чи процедури проектування, виготовлення, монтажу, технічного обслуговування, експлуатації обладнання, конструкції чи виробів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності – визначається діленням абсолютно ліквідних активів до поточних зобов'язань.

Коефіцієнт автономії – це відношення загальної суми власного капіталу до ваюти балансу.

Коефіцієнт вибуття – визначається відношенням вартості основних засобів, що вибули, до їхньої наявності па початок року. Цей показник відображає інтенсивність вибуття основного капіталу протягом року.

Коефіцієнт довгострокового залучення капіталу – це відношення суми довгострокових кредитів і довгострокових позик до суми власного капіталу та довгострокових забов'язань.

Коефіцієнт завантаження коштів в обороті – показник, обернений до коефіцієнта оборотності, який показує, скільки оборотних коштів припадає на 1 грн. реалізованої продукції.

Коефіцієнт завантаженості – показник, обернений до коефіцієнта оборотності, який показує, скільки оборотних коштів припадає на 1 грн реалізованої продукції.

Коефіцієнт зношення – визначається відношенням величини зносу основних засобів до їхньої вартості на кінець року. Цей показник показує, яка частина вартості основного капіталу уже перенесена на вартість готової продукції, тобто характеризує ступінь зношеності засобів праці підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу – це відношення суми власного капіталу і довгострокових зобов'язань за мінусом необоротних активів до суми власного капіталу.

Коефіцієнт оборотності (кількість оборотів) – визначається діленням виручки від реалізації продукції за рік на середньорічний залишок нормованих оборотних засобів, цей показник характеризує кількість оборотів оборотних засобів за рік .

Коефіцієнт оновлення – визначається відношенням вартості введених основних засобів до їхньої наявності на кінець року. Цей показник характеризує інтенсивність оновлення основного капіталу підприємства.

Коефіцієнт покриття загальний – визначається діленням поточної активів на поточні зобов'язання.

Коефіцієнт покриття запасів – це відношення стабільних джерел покриття запасів до суми запасів.

Коефіцієнт придатності – визначається відношенням недоамортизованої частини основних засобів до їхньої вартості на кінець року. Цей показник характеризує ступінь придатності засобів праці до експлуатації. При цьому слід мати на увазі, що сума коефіцієнтів зносу та придатності основних засобів дорівнює одиниці, або 100 %.

Коефіцієнт фінансової залежності – визначається діленням валюти балансу на суму власного капіталу.

Коефіцієнт фінансової стійкості – визначається співвідношенням власного і залученого капіталу підприємства.

Коефіцієнт швидкої ліквідності – це відношення грошових засобів, коштів у розрахунку та інших активів до поточних зобов'язань.

Комерційна таємниця – це інформація, яка безпосередньо пов'язана з діяльністю підприємства і розголошення якої може призвести до негативних фінансових результатів. Тому комерційна таємниця, що містить виробничо-господарську та фінансово-економічну інформацію про діяльність підприємства, охороняється, що є важливою складовою гарантування економічної безпеки господарювання.

Комерційне (фірмове) найменування підприємства – це стале позначення підприємства від імені якого здійснюється господарська діяльність. Воно використовується для розпізнавання підприємства, характеризує його репутацію і загальне становище на ринку.

Комерційне найменування – це стале позначення підприємства або фізичної особи, від імені яких здійснюється виробнича, науково-дослідна, комерційна та інші види діяльності.

Комерційний кредит – це економічні, кредитні відносини, які виникають між окремими підприємствами.

Комп'ютерна програма – це набір інструкцій у вигляді слів, цифр, символів чи в будь – якому іншому вигляді, виражених у формі, які приводять у дію комп'ютер для досягнення мети або результату.

Комунальне підприємство – підприємство що діє на основі комунальної власності територіальної громади.

Контокорент – єдиний рахунок, на якому враховуються всі операції підприємства.

Контракт – трудовий договір між робітником і власником підприємства чи уповноваженим ним органом про зобов'язання виконувати роботу відповідно до умов праці та нараховувати заробітну плату.

Контрактна система оплати праці – ґрунтується на укладенні договору між роботодавцем і виконавцем. У якому обговорюється режим та умови праці, права та обов'язки сторін, рівень оплати праці тощо.

Контрольованість – це ступінь регламентації діяльності підприємства та її членів, а також використання механізмів координації контролю.

Концерни – форма статутних об'єднань підприємств, що характеризується єдністю власності і контролю.

Корисна модель – це результат інтелектуальної діяльності людини, об'єктом якої є нова за виглядом, формою розміщення частин або побудовою модель, придатна для промислового виготовлення.

Корпоративне підприємство – це підприємство що створюються у формі господарського товариства, а також інші підприємства, в тому числі засновані на приватній власності двох або більше осіб.

Корпорації – договірні об'єднання господарюючих суб'єктів на основі інтеграції їхніх науково-технічних, виробничих та комерційних інтересів, з делегуванням окремих повноважень централізованого регулювання діяльності кожного з учасників.

Кредит – це позика в грошовій або товарній формі на умовах повернення у певний термін з виплатою відсотка.

Кредит під облік векселів (обліковий кредит) – це короткостроковий кредит, який банківська установа надає пред'явнику векселів, обліковуючи їх до настання строку виконання зобов'язань за ними і сплачуючи пред'явнику номінальну вартість векселів за мінусом дисконту.

Кредитна лінія – це згода банку надати кредит у майбутньому в розмірах, які не перевищують заздалегідь обумовленої суми за певний період часу без проведення додаткових спеціальних переговорів.

Кредитор – юридична або фізична особа, яка має підтверджені належними документами грошові вимоги до боржника, в тому числі вимоги з виплати заробітної плати, зі сплати податків, інших обов'язкових платежів.

Критичний обсяг виробництва продукції – це такий обсяг виробництва, за якого виручка від реалізації певного виду продукції дорівнює сукупним витратам на її виробництво і реалізацію.

Л

Лag будівництва – це час від початку спордження і до введення в дію виробничих об'єктів.

Лag освоєння – час від закінчення будівництва і введення в дію основних засобів до досягнення обсягів виробництва продукції, передбачених проектом.

Лізинг – це підприємницька діяльність, яка спрямована на інвестування фінансових коштів і полягає в наданні лізингодавцем у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна за умови сплати ним періодичних лізингових платежів.

Лізингодавець – суб'єкт підприємницької діяльності, у тому числі банківська фінансова установа, яка передає в користування об'єкти лізингу згідно з договором.

Лізинговий кредит – це відносини між суб'єктами господарювання які виникають у разі оренди майна.

Лізингоодержувач – суб'єкт підприємницької діяльності, який отримує в користування об'єкти лізингу за договором.

Ліквідаційна вартість – сума коштів або вартість активів, яку підприємство очікує отримати від продажу (ліквідації) об'єкта після закінчення терміну його експлуатації.

Ліквідність – це спроможність підприємства погашати свої поточні зобов'язання вчасно і в повному обсязі.

Ліцензія – це договір, згідно з яким власник нематеріального ресурсу (ліцензіар) передає іншому підприємству (ліцензіату) ліцензію на використання своїх прав на патенти, ноу-хау, товарних знаків та інших об'єктів інтелектуальної власності.

Людські ресурси – це працівники, що мають певні професійні навички і знання і можуть використовувати їх у трудовому процесі.

М

Малі підприємства – підприємства в яких середньооблікова чисельність працюючих за звітний рік не перевищує 50 осіб, а обсяг доходу від реалізації продукції за цей період не перевищує суму 70 млн грн.

Маневреність власних оборотних коштів – це відношення грошових коштів до функціонуючого оборотного капіталу.

Маржинальний прибуток – це різниця між виручкою від продажу продукції та змінними витратами. Він включає власне прибуток і постійні витрати. Якщо калькулювання собівартості продукції здійснюється лише

за змінними витратами, то такий прибуток за величиною буде дорівнювати валовому прибутку.

Матеріально-технічна база аграрного підприємства – це сукупність засобів і предметів праці, які використовуються в сільськогосподарському виробництві.

Машинно-тракторний парк – це склад техніки, що використовується в сільськогосподарських підприємствах.

Метод вартості заміщення – суть полягає у тому, що максимальна вартість певного нематеріального активу визначається як мінімальна ціна аналогічного елемента нематеріальних активів.

Метод відносної вартості – використовується для розрахунків вартості унікальних нематеріальних активів, визначається як сума витрат, необхідних для відтворення точної копії оцінювального активу з урахуванням сучасних цін.

Метод звільнення від роялті – за цим методом, вартість активу визначається на основі умовного припущення, що вся інтелектуальна власність не належить підприємству. Тоді частину виторгів воно мало було б виплатити у вигляді роялті. Цю частину виторгів підприємство залишає в себе і вважає її додатковим прибутком. Вартість грошових потоків з урахуванням цього прибутку і вважають ринковою вартістю оцінювального активу.

Метод калькулювання – сукупність прийомів і способів, що використовуються для обчислення собівартості окремих видів продукції.

Метод порівняльного аналізу – потребує порівняння об'єкта інтелектуальної власності з вартістю аналогічних об'єктів, що подані на ринку.

Метод фінансового аналізу – це комплекс науково-методичних інструментів та принципів дослідження фінансового стану підприємства.

Метод – це систематизована сукупність кроків, які потрібно здійснити, щоб виконати певну задачу чи досягти певної мети; поняття тотожне алгоритму дій і технологічному процесу.

Методика – сукупність взаємозв'язаних способів та прийомів доцільного проведення будь-якої роботи.

Методика калькулювання собівартості продукції – це система прийомів, методів, пов'язаних з обчисленням собівартості одиниці продукції певного об'єкта витрат.

Методологія – це сукупність прийомів дослідження, що застосовуються в науці; вчення про методи пізнання та перетворення дійсності.

Механізація – процес заміни ручної праці машинною, окремих машин, системою машин, а також впровадження їх автоматизованих систем.

Мінімальна заробітна плата – законодавчо встановлений розмір заробітної плати за просту і некваліфіковану працю, що є соціальною гарантією в оплаті праці на території України для підприємств усіх форм власності і господарювання.

Модернізація – зміни, удосконалення обладнання, які відповідають сучасним вимогам.

Монопольне становище – домінуюче становище суб'єкта господарювання, яке дає йому можливість самостійно або разом з іншими суб'єктами господарювання обмежувати конкуренцію на ринку певного товару.

Монопольне утворення – підприємство, об'днання чи господарське товариство, що займає монопольне становище на ринку.

Моральний знос – знецінення вартості основних засобів до настання їх повного фізичного спрацювання під впливом науково-технічного прогресу.

Мотивація праці – процес задоволення потреби людини в трудовій діяльності з метою отримання матеріальної чи духовної винагороди.

Н

Найманий працівник – це фізична особа, яка виконує роботу за наймом, уклала письмовий трудовий договір, контракт чи усну угоду з керівником підприємства будь-якої форми власності із визначенням умов трудової діяльності особи, за якою вона одержує обговорену при найманні оплату готівкою або в натуральному вигляді.

Напівфабрикати – повністю оброблені на одній ділянці виробництва, але повинні пройти подальшу обробку на інших ділянках.

Наукове відкриття – це встановлення невідомих раніше, але об'єктивно наявних закономірностей, властивостей та явищ матеріального світу, які вносять докорінні зміни у рівень наукового пізнання.

Науковий ефект – це ефект пов'язаний з відкриттям нових явищ матеріального світу або закономірностей його розвитку, а також з виявленням можливостей їх використання в діяльності аграрного підприємства і встановленням оптимальних параметрів і показників застосування результатів наукових досліджень в конкретних сферах людської діяльності.

Науково-технічний прогрес – це безперервний процес одержання і нагромадження наукових знань, їхня матеріалізація у розвиток техніки, технології та їхнє впровадження у виробництво.

Національне підприємство – підприємство в статутному капіталі якого відсутні іноземні інвестиції.

Незавершене виробництво – становлять ті предмети праці, які перебувають у виробництві на різних стадіях технологічного процесу.

Нематеріальний актив – це ідентифікований не грошовий актив, що не має фізичної форми, використовується при виробництві або наданні товарів/послуг, для здачі в оренду або для управлінських цілей.

Нематеріальні активи – це придбані підприємством за плату права користування відповідними ресурсами. На основі цього підприємства володіють, розпоряджаються і користуються матеріальними ресурсами як будь-яким іншим об'єктом власності.

Ненормовані основні засоби – використовуються у сфері обігу. Це відвантажені товари, кошти, і засоби в розрахунках, дебіторська заборгованість.

Неоплачений капітал – це сума заборгованості власників господарських товариств будь-якого типу за внесками до статутного капіталу.

Непрямі витрати – витрати, пов'язані з виготовленням різних виробів, які визначаються загальною сумою і не можуть прямо відноситись на той чи інший вид продукції.

Нерозподілений прибуток – частина річного прибутку акціонерної компанії, що не підлягає розподілу між акціонерами і спрямовується на зростання її активів, тобто сума прибутку, яка реінвестована у підприємство.

Нечесна конкуренція – це нецивілізовані форми боротьби з конкурентами перешкоджання їх входженню в галузь.

Номенклатура продукції – це перелік найменувань виробів, випуск яких передбачено планом виробництва продукції.

Номінальна заробітна плата – це грошова сума, яку працівник одержує за погодинну, денну, місячну роботу.

Норма амортизації – річний відсоток відшкодування вартості зношеної частини основних засобів.

Норма витрат – того чи іншого виду ресурсів являє собою гранично допустиму величину витрати на виготовлення продукції в умовах конкретного виробництва з урахуванням застосування прогресивної технології та сировини (матеріалів) найвищого ґатунку.

Норма оборотного капіталу – економічно обґрунтований мінімальний обсяг запасів товарно-матеріальних цінностей, достатній для забезпечення безперервного процесу виробництва і реалізації продукції.

Норма прибутку – визначається з відношення чистого прибутку до основного і оборотного капіталу виражається у відсотках. Показник «норма прибутку» визначають загалом для підприємства.

Норматив оборотних коштів у виробничих запасах – це розмір коштів, що вкладається в мінімальні запаси товарно-матеріальних цінностей для забезпечення безперервного процесу виробництва. Він визначається множенням середньодобового споживання матеріалів у вартісному виразі на норму їхнього запасу в днях.

Нормативи – підприємства у різних видах, матеріальних ресурсах, які розробляються самими підприємствами, науково-дослідними установами.

Нормативні моделі – це моделі, які ґрунтуються на порівнянні фактичних результатів діяльності підприємства з нормативними.

Нормований оборотний капітал – це елементи оборотних активів, мінімальні запаси яких постійно потрібні підприємству і через це вони плануються.

Нормовані оборотні засоби – це виробничі запаси (сировина, матеріали, паливо, МШП); незавершене виробництво і напівфабрикати власного виробництва; витрати майбутніх періодів; готова продукція на складах.

Ноу-хау (англ. know-how – знати як зробити) – досвід підприємства у виробничій, технологічній, організаційно-господарській, комерційній та інших сферах діяльності, які можуть дати економічну вигоду при виробництві та реалізації продукції. Ноу-хау не патентується, проте має конфіденційний характер і є власністю підприємства.

О

Об'єкт калькулювання – це продукція чи послуга, собівартість яких обчислюється в розрахунку на обрану калькуляційну одиницю.

Облігація – це цінний папір, що засвідчує внесення його власником суми грошових коштів і підтверджує зобов'язання емітента повернути власнику облігації в обумовлений строк номінальну її вартість з виплатою фіксованих процентів.

Облікова чисельність – включає: всіх постійних; тимчасових; сезонних працівників, котрих прийнято на роботу незалежно від того, перебувають вони на роботі чи відсутні з будь-яких причин.

Оборотний капітал – це вартість предметів праці, які цілком споживаються в одному виробничому циклі, втрачають натурально-речову форму і повністю переносять свою вартість на створювану продукцію.

Оборотні виробничі засоби – це є предмети праці, які цілком споживаються протягом одного виробничого циклу, втрачають при цьому натуральну форму і повністю переносять свою вартість на вартість готової продукції (насіння, добрива, корми, нафтопродукти).

Овердрафт – короткостроковий кредит, що його надає банк надійному підприємству понад залишок його коштів на поточному рахунку через дебетування його поточного рахунку.

Оперативний лізинг – це договір лізингу, за яким лізингоодержувач на своє замовлення отримує у платне користування від лізингодавця об'єкт лізингу на строк, менший від строку, за який амортизується 90 % вартості об'єкта лізингу, визначеної в день укладення договору.

Операційний прибуток – це прибуток від операційної діяльності. Дрівнює прибутку підприємства за мінусом невиробничих витрат – адміністративних витрат, витрат на збут продукції та інших операційних витрат.

Операційні витрати – це витрати операційної діяльності підприємства, тобто його основної діяльності, пов'язані з виробництвом та реалізацією продукції, яка забезпечує основну частину його доходу.

Оплата праці – це система економічних відносин, пов'язаних з боку працедавців зі створенням суспільно прийнятних умов забезпечення та виплати грошової винагороди найманим працівникам за використання у процесі виробництва їх робочої сили відповідно до вартості робочої сили та залежно від кінцевих результатів виробництва.

Оплата праці за місячними посадовими окладами – застосовується щодо працівників, робота яких має стабільний характер (службовці, деякі посади робітників), керівників та спеціалістів.

Оптимальність використання ресурсів – максимально повна реалізація наявних резервів.

Оптові ціни – ціни за якими підприємства купують засоби виробництва промислового походження, зокрема трактори, автомобілі, сільськогосподарські машини, мінеральні добрива, комбікорми.

Організаційно економічні – зосереджені на поглибленні спеціалізації і посилення концентрації сільськогосподарського виробництва, удосконалення системи управління та впровадження прогресивних форм організації виробництва і праці на підприємствах.

Організаційно-економічні напрями економії матеріальних ресурсів – використання оборотних засобів передбачають удосконалення планування господарської діяльності, системи ціноутворення та матеріального стимулювання. Особливістю заходів організаційно-економічного характеру є те, що здійснення їх, як правило, не потребує додаткових витрат.

Організаційно-правова форма господарювання – тип суб'єкта права, що визначає форму здійснювання його господарської діяльності. Організаційно-правові форми визначаються законодавством країни.

Оренда земельної ділянки – засноване на договорі строкове платне володіння і користування земельною ділянкою, необхідною орендареві для провадження підприємницької та іншої діяльності.

Орендні підприємства – засновані на договірних взаєминах щодо тимчасового володіння і користування майном.

Основна заробітна плата – це винагорода за виконану роботу відповідно до встановлених норм праці (норми часу, виробітку, обслуговування, посадові обов'язки). Вона встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) і відрядних розцінок для робітників та посадових окладів для службовців.

Основний капітал – це вартість засобів праці, які беруть участь у процесі виробництва протягом тривалого періоду, зберігають свою натуральну форму і частинами переносять свою вартість на новостворений продукт.

Ощадний сертифікат – це письмове свідоцтво банку про депонування грошових коштів, яке засвідчує право вкладника на одержання після закінчення встановленого строку як самого депозиту, так і відсотків.

П

Пайовий капітал – сума пайових внесків інших підприємств, яка передбачена установчими документами.

Параметри конкурентоспроможності – це кількісні характеристики властивостей товару, які враховують галузеві особливості оцінки його конкурентоспроможності.

Патент – це охоронний документ, що видається державним органом (патентним відомством) і підтверджує право його власника на відповідний об'єкт промислової власності.

Патентна ліцензія – об'єктом є патентне рішення, захищене патентом. Умови ліцензійної угоди визначаються правилами, що регулюють використання патентом.

Первісна вартість основних засобів – фактична вартість основних засобів на момент їх придбання і взяття на баланс.

Перелоги – тип угідь, які представляють собою землі, що були в сільськогосподарському вжитку, під ріллею, проте покинуті.

Переоцінена вартість основних засобів – розраховується як добуток первісної вартості та індексу переоцінки.

Персонал підприємства – це сукупність постійних працівників, що отримали необхідну професійну підготовку і мають досвід практичної діяльності. У діяльності підприємства, крім постійних працівників, можуть брати участь також працездатні особи на підставі тимчасового трудового договору (контракту).

Підготовчий (технологічний) виробничий запас – встановлюють для того, щоб, надати сировині якості, за якої можливе використання її у виробництві.

Підприємство – це економічно самостійна господарська ланка з правами юридичної особи, що виготовляє продукцію, виконує роботу або надає послуги.

План – це кількісний вираз цілей та розробка шляхів їхнього досягнення.

План підприємства – це розроблена система заходів, що передбачає цілі, зміст, збалансовану взаємодію ресурсів та їхній обсяг, методи і строки виконання робіт для виробництва і реалізації продукції або надання послуг.

Планова собівартість – відбиває індивідуальні витрати конкретного підприємства, які плануються вихордячи з нормативів витрат, тарифів, цін, ставок поточного періоду.

Планово-облікова функція ціни – полягає в тому, що вони є універсальним економічним вимірником, основою обчислення всіх вартісних показників. За допомогою цін визначають масу валової і товарної продукції, валовий дохід і прибуток, розмір виробничих витрат і собівартість вироблених продуктів.

Планування – це процес визначення цілей, які підприємство передбачає досягти за певний період, та способів їхнього досягнення.

Планування заробітної плати – розрахунок фонду оплати праці і середньої заробітної плати в плановому періоді з врахуванням мінімальної заробітної плати та завдань випередження росту продуктивності праці в порівнянні з ростом середньої заробітної плати.

Плата за землю – це податок (обов'язковий платіж), що справляють з юридичних і фізичних осіб за використання земельних ділянок.

Повна ліцензія – передбачає перехід до ліцензіата усіх прав за патентом. Ліцензіар позбавляється права користуватися об'єктом протягом терміну, обумовленого договором.

Погодинна форма заробітної плати – це оплата праці залежно від кваліфікації працівника, яка проводиться за годинними (денними) тарифними ставками із застосуванням нормативних завдань, чи місячними окладами за фактично відпрацьований час.

Погодинно-преміальна система оплати праці – заробітна плата складається із суми заробітку, нарахованого за прямою погодинною системою і суми преміальних доплат за досягнення певних якісних або кількісних показників.

Позикові фінансові ресурси – ресурси, що знаходяться тимчасово в розпорядженні підприємства і можуть використовуватися з метою досягнення цілей.

Показники конкурентоспроможності – це сукупність системних критеріїв кількісної оцінки рівня конкурентоспроможності, які базуються на параметрах конкурентоспроможності.

Порода тварин – це створена в результаті селекційної діяльності група домашніх тварин, які мають спільне походження і характеризуються певними корисними господарськими властивостями, що передаються спадково.

Постачальник лізингового майна – суб'єкт підприємницької діяльності, який виготовляє машини, обладнання тощо і передає власне майно, яке є об'єктом лізингу.

Постійні витрати – це витрати, загальна сума яких не залежить від кількості виготовленої продукції в певних межах.

Поточна (фактично досягнута) виробнича потужність – визначається періодично у зв'язку зі зміною умов виробництва або перевищення проектних показників. При цьому виробничу потужність обчислюють на початок і кінець року та середньорічну.

Поточний виробничий запас – це запас, необхідний для забезпечення виробництва матеріальними ресурсами в період між двома черговими поставками. Поточний запас є найбільшим за розмірами сировини, інших елементів оборотних фондів. Його обчислюють у межах половини середнього інтервалу між поставками матеріальних ресурсів;

Почасово-преміальна – заробіток залежить від тарифної ставки відпрацьованого часу та премії за досягнення певних кількісних або якісних показників.

Початковий рік розрахункового періоду – це рік початку фінансування розробки технічних новин, включаючи проведення наукових досліджень.

Правова експертиза – ідентифікація прав на об'єкти інтелектуальної власності.

Працівник – це особа, яка має певні професійні навички і знання, і може використовувати їх у трудовому процесі.

Предикативні моделі – це моделі передбачувального, прогностичного характеру.

Предмети праці – це все те, на що спрямована людська праця, з чого виготовляється продукція для особистого або виробничого споживання. В процесі виробництва вони повністю споживаються і формують масу готової продукції.

Преміювання – стимулювання результатів праці працівника чи колективу працюючих відповідно до основних і додаткових показників преміювання.

Прибуток – це реалізована частина чистого доходу. Прибуток визначається як різниця між виручкою від реалізації продукції і її повною собівартістю.

Прибуток від позареалізаційних операцій – це прибуток від пайової участі в спільних підприємствах, здавання майна в оренду, дивіденди на цінні папери, дохід від володіння борговими зобов'язаннями, роялті, надходження від економічних санкцій.

Приватне підприємство – підприємство що діє на основі приватної власності громадян чи суб'єкта господарювання.

Приведені витрати – це сума річних виробничих витрат і капітальних вкладень, приведених до річної розмірності відповідно до нормативного коефіцієнта їхньої ефективності.

Примусова ліцензія – видається відповідним державним органом без згоди патентовласника. Цим же органом встановлюється розмір нагороди.

Продуктивні сили – засоби виробництва (знаряддя праці та предмети праці), за допомогою яких виробляють матеріальні блага (здійснюють матеріальне виробництво), а також люди, що здатні до праці, мають певні навички й знання і приводять у дію ці засоби та вдосконалюють їх.

Продуктивність праці – характеризує ефективність праці в процесі виробництва продукції, показує здатність працівника виробляти визначену кількість продукції за одиницю часу.

Проектна потужність – потужність яка, визначається в процесі створення нового або реконструкції (розширення) діючого підприємства. Вона вважається оптимальною, оскільки склад і структура основних фондів відповідають структурі виробництва запроектованих видів продукції.

Прожитковий мінімум – це мінімальна кількість засобів, потрібних для забезпечення життєдіяльності працівника і членів його сім'ї, відновлення робочої сили.

Промисловий зразок – це результат творчої діяльності людини, галузі, художнього конструювання. Об'єктом такої діяльності може бути форма, рисунок, кольори, що визначають зовнішній вигляд промислового виробу й призначені для задоволення естетичних та ергономічних потреб.

Промислові зразки – нове художнє та художньо-конструкторське вирішення виробів, коли досягається єдність технічних та естетичних властивостей, що визначають зовнішній вигляд промислового виробу.

Проста погодинна система оплати праці – нарахування заробітної плати за погодинною простою системою та премій за кількісними і якісними показниками преміювання.

Професія – характеризує вид трудової діяльності, що вимагає визначеної підготовки.

Пряма відрядна система оплати праці – оплата праці нараховується тільки за кількість виготовленої продукції за відрядними розцінками.

Пряма відрядна заробітна плата – заробіток розраховується множенням кількості виробленої продукції (нормами виробітку) на її розцінку.

Прямі витрати – це витрати, які безпосередньо пов'язані з виготовленням даного виду продукції і можуть бути прямо віднесені на її собівартість.

Р

Раціоналізаторська пропозиція – це технічне рішення, яке є новим корисним для підприємства, відноситься до нетрадиційних об'єктів інтелектуальної власності.

Раціональна пропозиція – це технічне або організаційне рішення, яке є новим для підприємства та підвищує техніко-технологічний рівень.

Реалізована продукція – продукція, яка надійшла в даному періоді на ринок і яка підлягає оплаті споживачами.

Реальна заробітна плата – це сума товарів і послуг, які працівник може придбати за свою грошову заробітну плату.

Реальні інвестиції – це вкладення капіталу у різні сфери та галузі суспільного виробництва з метою оновлення існуючих і створення нових матеріальних благ, а як наслідок – одержання більшого прибутку.

Регульовані ціни – це ціни, які встановлюються під регулюючим впливом органів управління.

Резерви росту – це невикористані можливості економії витрат праці (як живої, так і уречевленої), які виникають унаслідок дії різних факторів (удосконалення техніки, технології, організації виробництва і праці).

Резервна потужність – повинна формуватися і постійно існувати в певних галузях економіки, зокрема в харчовій промисловості – для переробки істотно збільшеного обсягу сільськогосподарської сировини, що швидко псується, у певні періоди року.

Резервний капітал – частина власного капіталу підприємства, що утворюється за рахунок щорічних відрахувань від прибутку і використовується для збільшення основного капіталу, покриття збитків, виплати дивідендів та інших цілей.

Резюме – інформація про підприємство, короткий огляд бізнес-проекту, опис можливостей і стратегій, повідомлення про наміри.

Рентабельність – це відносний показник, який характеризує рівень ефективності господарської діяльності. Він визначається відношенням прибутку до понесених витрат або активів, які зумовили його одержання в процесі підприємницької діяльності.

Рентабельність оборотних засобів – визначається відношенням прибутку підприємства до середньорічного залишку оборотних коштів. Цей показник показує масу прибутку, що припадає на 1 грн оборотних засобів підприємства.

Ресурси – це продуктивні сили, які існують у тісній взаємодії з виробничими відносинами і в цій єдності створюють спосіб виробництва.

Ринок досконалої конкуренції – сукупність великої кількості малих і середніх підприємств, торгівля між якими, а також між фізичними особами здійснюється без значного впливу на рівень цін.

Ринок монополістичної конкуренції – економічні відносини між різними формами і типами монополій в умовах боротьби за монополізацію факторів виробництва, сфер вкладення капіталу, ринки збуту, спрямовані на привласнення монопольно високих прибутків.

Ринок праці – це система суспільних відносин, пов'язаних з наймом і пропозицією праці, тобто з купівлею і продажем послуг праці; це економічний простір – сфери працевлаштування, в якій взаємодіють покупці і продавці; це механізм, що забезпечує узгодження ціни і умов праці між роботодавцями і найманими працівниками та регулює її попит та пропозицію.

Рівень механізації – визначається відношенням обсягу механізованих робіт до загального їх обсягу.

Рівень рентабельності власного капіталу – це відношення чистого прибутку до середньої величини власного капіталу, виражене у процентах.

Рівень рентабельності капіталу підприємства – це відношення прибутку від реалізації продукції до витрат на виробництво продукції, виражене у процентах.

Рівень рентабельності основного капіталу – це відношення прибутку до всієї вартості активів, виражене у процентах.

Рівень рентабельності основної діяльності – це відношення чистого прибутку до повної собівартості реалізованої продукції, виражене у процентах.

Рівень рентабельності підприємства – це відносний показник, що характеризує рівень прибутковості і вимірюється у відсотках.

Рівень рентабельності продажу – це відношення прибутку від продажу продукції до виручки від її реалізації, виражене у процентах.

Рілля – землі, що систематично оброблюються і використовуються для посіву різноманітних сільськогосподарських культур.

Річний економічний ефект (РЕЕ) – складова частина загального економічного ефекту. При розрахунках річного економічного ефекту враховується зміна витрат на виробництво річного випуску нової техніки, удосконаленого технологічного процесу і витрат, з використанням нововведення (інновації) споживачем.

Робітники – особи, безпосередньо зайняті створенням матеріальних цінностей, наданням виробничих послуг. Залежно від відношення до процесу створення продукції робітники поділяються на основних (безпосередньо беруть участь у процесі виробництва продукції) і допоміжних (виконують функції обслуговування основного виробництва).

Роздрібні ціни – ціни, за якими населення купує товари у державній, колективній і приватній торгівлі.

Розподіл і перерозподіл створеного валового доходу – забезпечення відповідних пропорцій між фондами споживання і нагромадження. За допомогою механізмів цін відбувається вирівнювання економічних умов господарювання в різних галузях, а держава перерозподіляє частину створеного в аграрних підприємствах прибутку в інтересах суспільства.

Розрахункові ціни – оптові ціни підприємств, диференційовані з врахуванням відмінностей в природних і інших об'єктивних умовах виробництва і сприяючі вирівнюванню госпрозрахункової рентабельності.

Розширене відтворення виробничих фондів – це зростання вартості виробничих засобів, підвищення фондозабезпеченості землі та фондоозброєності праці.

Роялті – регулярне відрахування фіксованого процента за право використання ліцензій, періодичність якого погоджується.

Рухома ціна – це така ціна, яка може переглядатись після підписання контракту, якщо зміняться ринкові ціни.

С

Світова ціна – це ціна великих експортно-імпортних операцій, що здійснюються в основних центрах світової торгівлі. Операції мають здійснюватись на умовах готівкового платежу в ВКВ, а обрані ринки – регулюватись загальним, а не спеціальним торговельно-політичним режимом.

Сегментація ринку – виділення покупців в окремі категорії, дає можливість компанії створювати маркетингові, цінові програми, які найбільш підходять для покупців кожного сегменту.

Середньооблікова чисельність працівників за місяць – сума облікового складу працівників за всі дні місяця і ділення одержаного результату на кількість календарних днів у місяці.

Сертифікат – це документ, який засвідчує високий рівень якості продукції та її відповідальність вимогам міжнародних стандартів ISO серії 9000.

Сертифікація продукції – це діяльність, що пов'язана з підтвердженням відповідності якості продукції встановленим вимогам.

Синдикати – організаційна форма існування різновиду каротельної угоди, що передбачає реалізацію продукції учасників через створюваний спільний збутовий орган або збутову мережу одного з учасників об'єднання.

Система машин – це сукупність різних видів техніки, яка забезпечує послідовне і безперервне виконання робіт у виробничому процесі. Вона є основою впровадження комплексної механізації й автоматизації сільськогосподарського виробництва, втілення найважливіших досягнень науково-технічного прогресу в сільському господарстві.

Системність – охоплення всіх сфер діяльності підприємства, усіх тенденцій, змін і зворотних зв'язків у ньому.

Сільське господарство – галузь економіки, що призначена для забезпечення населення продовольством і отримання сировини для промисловості.

Сільськогосподарські угіддя – земельні угіддя, які систематично використовуються для одержання сільськогосподарської продукції. Ці угіддя є головним засобом в сільськогосподарському виробництві.

Склад оборотних коштів – сукупність елементів, що утворюють оборотні кошти.

Службовці – працівники, які здійснюють підготовку та оформлення документації, господарське обслуговування, облік та контроль.

Собівартість – це грошовий вираз поточних витрат підприємства на виробництво і реалізацію продукції.

Собівартість готової продукції – це витрати на виробництво продукції, що готова до продажу.

Собівартість усієї продукції – сума всіх витрат підприємства за певний період (місяць, квартал, рік).

Сорт рослин – це сукупність рослин, створених в результаті селекційної діяльності людини, які характеризуються певними корисними господарськими властивостями, що передаються спадково.

Соціальна ефективність – поняття, що відображає поліпшення соціальних умов життя людей (поліпшення умов праці і побуту, зовнішнього довкілля, підвищення рівня зайнятості і безпеки життя людей, скорочення тривалості робочого тижня без зменшення заробітної плати, ліквідація важкої фізичної праці тощо).

Спеціалісти – працівники, які виконують інженерно-технічні, економічні та інші роботи.

Спеціальність – виділяється в границях визначеної професії та характеризує відносно вузький вид робіт.

Спеціально-економічні фактори – спрямована на поліпшення використання робочої сили на основі вдосконалення матеріального і морального стимулювання праці, підвищення кваліфікації працівників підприємства, зміцнення трудової і технологічної дисципліни.

Способи захисту від недобросовісної конкуренції – це заходи, які запобігають бідь-яким агресивним діям конкурентів, що суперечать правилам і чесним звичаям підприємницької діяльності.

Справедлива вартість основних засобів – первісна вартість основних засобів, одержаних в обмін; іншими словами, це ринкова вартість, визначена експертами.

Стандарт – це документ, що встановлює для загального і багаторазового застосування правила, загальні принципи або характеристики, які тосуються діяльності чи її результатів, з метою досягнення оптимального ступеня впорядкованості у певній галузі.

Стандартизація – це встановлення й застосування єдиних правил з метою впорядкування діяльності в певній галузі.

Статутний капітал – основне початкове джерело власних коштів підприємства; сукупність коштів засновників, необхідна для функціонування підприємства і яка вкладена в активи, а також майнові права, що мають грошову оцінку.

Стимулювання виробництва – основі збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції, поліпшення її якості лежить підвищення матеріальної заінтересованості господарств у зростанні частки прибутку в ціні реалізації.

Стратегічне планування – це процес систематизованого визначення довгострокових цілей і напрямів діяльності підприємства.

Стратегія – генеральна комплексна програма дій, що визначає пріоритетні для підприємства проблеми, його головні цілі та розподіл ресурсів для їхнього досягнення.

Стратегія диверсифікації – це діяльність підприємства, спрямована на проникнення в інші сфери або включення до портфеля ділової активності підприємства нових сфер бізнесу.

Стратегія диференціації – це дії підприємства щодо виробництва широкої номенклатури товарів одного функціонального призначення, які дають йому можливість обслуговування значну кількість споживачів з різними потребами.

Стратегія інновацій – це зосередження зусиль підприємства на пошуку принципово нових ефективних технологій, впровадженні прогресивних методів організації виробництва та способів стимулювання персоналу.

Стратегія мінімізації витрат – це дії підприємства, спрямовані на зменшення витрат виробництва товарної продукції.

Стратегія сегментації діяльності – це зосередження зусиль підприємства на вузькому сегменті ринку, що характеризується особливими потребами.

Страховий (резервний) виробничий запас – створюють на випадок можливих перебоїв у постачанні. Величину його розраховують за відхиленням фактичного інтервалу поставки сировини від планового. Норматив оборотних коштів на страховий запас встановлюється, як правило, в межах 50 % поточного запасу.

Строковий кредит – це кредит, який надається цілком відразу після укладення кредитної угоди. Він погашається або періодичними внесками, або одноразовим платежем наприкінці терміну.

Структура оборотних засобів – це відношення окремих груп оборотних засобів до загального їхнього обсягу і виражається у відсотках.

Структура оборотних коштів – співвідношення між окремими елементами оборотних коштів в їх загальному обсязі, у відсотках.

Суборенда – угода про передачу орендарем орендованого ним об'єкта в оренду третій особі.

Суміжні права – це права, які примикають до авторського права, є похідними від нього.

Суперфіцій – це довгострокове, відчужуване та успадковуване право користування земельною ділянкою, переданою відплатно чи безоплатно особі для будівництва та експлуатації на ній будівель та споруд, на які в останньої виникає право власності.

Суспільна собівартість – розраховується за сукупністю підприємств і відображає середні витрати на виробництво продукції.

Суспільні витрати виробництва – сукупність затрат живої і уречевленої праці на виробництво відповідного виду продукції. В умовах товарного виробництва суспільні витрати проявляються у вартісній формі і формують вартість продукту, величина якої визначається кількістю суспільно необхідної праці.

Т

Тарифи – це ціни, які встановлюються не на продукцію, а на різні виробничі і невиробничі послуги (транспортні, побутові, зв'язку), що надають господарствам і населенню.

Тарифікація – присвоєння тарифних розрядів на основі кваліфікаційних довідників. Розрізняють тарифікацію робіт і тарифікацію працівників.

Тарифна система – сукупність нормативів, що регулюють основну частину заробітної плати робітників і службовців та диференціюють її відповідно до складності і умов праці.

Тарифна сітка – шкала кваліфікаційних розрядів і відповідних їм тарифних коефіцієнтів. Тарифні сітки використовуються для врахування в оплаті праці працівників рівня їх кваліфікації.

Тарифна ставка – визначає абсолютний розмір оплати праці різноманітних груп робітників за одиницю робочого часу, який виражений у вартісній формі. Тарифна ставка є основною нормативною величиною, яка визначає розмір оплати праці всіх категорій працівників.

Тарифний коефіцієнт – елемент єдиної тарифної сітки, що відображає співвідношення в оплаті праці робітника певного розряду оплати праці і робітника I розряду.

Тарифний розряд – відображення рівня кваліфікації робітника визначення складності робіт, що можуть ним виконуватись; він є елементом єдиної тарифної сітки і характеризує ступінь кваліфікації працівника: більш високій кваліфікації відповідає більш високий ряд тарифної сітки.

Тваринництво, або скотарство – галузь сільського господарства, що займається розведенням і використанням сільськогосподарських тварин.

Тверді (постійні) ціни – це ціни, які встановлюються в момент підписання контракту і не змінюються на протязі всього строку поставки товару.

Територіальна структура – співвідношення розподілу вкладень за регіонами та областями країни.

Технічні умови – це нормативний документ, що встановлює технічні вимоги, яким повинні відповідати продукція, послуги та процеси.

Технічні фактори – показують удосконалення техніки й технології сільськогосподарського виробництва, зростання оснащеності засобами виробництва і підвищення їх надійності. Відображають розвиток матеріально-технічної бази на основі впровадження досягнень науково-технічного прогресу, підвищення рівня фондоозброєності персоналу, що є основою зростання його продуктивності.

Технологічний ефект – характеризується отриманою перевагою від створених або поліпшених технологічних систем машин, обладнання та інших виробничих ресурсів порівняно з найбільш прогресивними засобами в даній технічній сфері.

Товариство з додатковою відповідальністю – це господарське товариство, статутний капітал якого поділений на частки, визначені установчими документами.

Товариство з обмеженою відповідальністю – господарське товариство, що має статутний капітал, поділений на частки, розмір яких визначається установчими документами, а учасники несуть відповідальність за зобов'язаннями тільки своїм майном.

Товарна продукція – це частина валової продукції, яка реалізується за межі підприємства різним споживачам. Вона визначається в натуральній і вартісній (грошовій) формах.

Торгівельні марки – оригінальні позначенні, які відрізняють товари одних товаровиробників від інших, допомагаючи ідентифікувати товар та його товаровиробника на ринку.

Торговельні марки (знаки для товарів і послуг) – це будь-які оригінальні позначення, які відрізняють товари і послуги одних суб'єктів господарювання від однорідних товарів і послуг інших підприємств.

Точка беззбитковості – це обсяг реалізації, при якому відсутні як прибутки, так і збитки, тобто виручка від реалізації дорівнює витратам на виробництво.

Транспортно-виробничий запас – не перевищує двох днів, оборотні кошти вкладаються в період з моменту оплати виставленого постачальником рахунку до прибуття вантажу на склад підприємства;

Трансферні ціни – це ціни, які використовуються при реалізації продукції всередині фірми, або споріднених фірм.

Трести – монополістичне об'єднання підприємств, що раніше належали різним підприємцям, в єдиний виробничо-господарський комплекс.

Тривалість одного обороту (в днях) – визначається діленням кількості днів у році на коефіцієнт оборотності засобів: $i = 360 : K_o$.

Трудовий колектив – це сукупність працівників, які беруть участь у господарській діяльності підприємства на основі трудового договору та інших форм, що регулюють трудові відносини працівників з підприємством. Для досягнення мети діяльності підприємства усі члени трудового колективу повинні професійно виконувати свою роботу, а також мати відповідну мотивацію до ефективної праці та високий рівень соціального захисту.

Трудові ресурси – це населення в працездатному віці яке за віком, освітою або фізичним станом відповідає певній сфері діяльності, може виробляти матеріальні блага і надавати послуги.

Трудові ресурси підприємства – це сукупність працівників різних професійно-кваліфікаційних груп, які зайняті на підприємстві і входять до його облікового складу. Трудові ресурси підприємства беруть безпосередню участь у виробничому процесі і тоді вони стають персоналом підприємства.

Трудомісткість продукції – сума всіх витрат праці на виробництво одиниці продукції на даному підприємстві.

У

Унітарне підприємство – створюється одним засновником, який виділяє необхідне майно, формує відповідно до закону статутний капітал, не поділений на частки, затверджує статут, розподіляє доходи, безпосередньо або через керівника, який ним призначається, керує підприємствами і формує його трудовий колектив на засадах трудового найму, вирішує питання реорганізації та ліквідації підприємства.

Ф

Фактична собівартість – це виражені в грошовій формі індивідуальні витрати конкретного підприємства за даних умов.

Фактори росту – це кількісні і якісні перетворення продуктивних сил суспільства, що підрозділяються на матеріально-технічні, організаційні, економічні, соціальні.

Фізичний знос – втрата основними засобами технічних властивостей та характеристик в результаті експлуатації, атмосферних впливів, умов збереження.

Фінансова стійкість підприємства – це стабільний фінансовий стан, який забезпечено високою часткою власного капіталу в загальній сумі використовуваних фінансових засобів.

Фінансовий лізинг – це лізинговий договір, в якому передбачено виплату за період дії договору суми, що дорівнює повній амортизації машин і устаткування, або не менше 60 % вартості об'єкта лізингу.

Фінансові активи – це група господарських засобів підприємства у формі грошових коштів та інших фінансових інструментів, які належать підприємству.

Фінансові групи – об'єднання юридично та економічно самостійних підприємств різних галузей національного господарства.

Фінансові інвестиції – це використання наявного капіталу для придбання акцій, облігацій та інших цінних паперів, що їх випускають підприємства або держава.

Фінансові ресурси – це грошові кошти, що перебувають у розпорядженні підприємства та беруть участь у процесі відтворення.

Фінансово-майновий стан підприємства – це система економічних відносин, яка пов'язана з неявністю і рухом коштів, утворенням фінансових ресурсів, сукупністю матеріальних і нематеріальних цінностей та боргових прав для повного фінансового забезпечення виробничо-господарської діяльності і розвитку підприємства.

Фірмове найменування – це стале позначення підприємства або окремої фізичної особи, від імені якої здійснюється виробнича чи інша діяльність.

Х

Холдинг – державницьке інтегроване товариство, що безпосередньо не займається виробничою діяльністю, а використовує свої фінансові кошти для придбання контрольних пакетів акцій інших підприємств, які є учасниками концерну або іншого добровільного об'єднання.

Ц

Цільова спрямованість – наявність чітко визначених місії та цілей діяльності.

Ціна – це грошовий вираз вартості товару. Вона є проявом закону вартості, який через механізм ринкових відносин, тобто через співвідношення попиту і пропозиції, коливання цін і рівня прибутку впливає на розвиток виробництва і збільшення випуску необхідних продуктів.

Ціна покупця – це фактична ціна товару на ринку, що характеризується зниженням попиту в даний період або на данному ринку.

Ціна продавця – це фактична виручка від реалізації товару на ринку, де попит перевищує пропозицію.

Ціни зовнішньої торгівлі – це фактичні ціни, за якими здійснюється експорт та імпорт товарів.

Ціни промисловості – це ціни, за якими сільськогосподарські підприємства купують засоби виробництва промислового походження (трактори, автомобілі, сільськогосподарські машини, мінеральні добрива).

Ціни торгів – це ціни особливої форми спеціалізованої торгівлі, яка передбачає видачу замовлення на поставку товарів чи одержання підяду на виконання робіт на умовах об'явлених у спеціальному документі.

Цінні папери – грошові документи, що засвідчують право володіння або кредитні відносини, визначають взаємини між суб'єктом господарювання, який їх випустив і їхнім власником.

Цінова стратегія – мистецтво управляти цінами і ціноутворенням, встановлювати на товари такі ціни і так варіювати ними залежно від позицій на ринку, щоб визначені цілі були досяжні.

Ціноутворення – це процес обґрунтування, затвердження та перегляду цін і тарифів, визначення їх рівня, співвідношення та структури.

Ч

Частка власних оборотних коштів у покритті запасів – це відношення власних оборотних коштів до суми запасів.

Чиста продукція (валовий дохід) – це знову створена вартість, чиста продукція визначається як різниця між вартістю валової продукції і вартістю спожитих засобів виробництва, що включає матеріальні витрати та суму амортизаційних відрахувань.

Чистий дохід – це кінцевий результат підприємства, що певною мірою відображає ефективність виробництва, можливості його розширеного відтворення, ступінь вигідності виробництва валової і товарної продукції в даних природних і економічних умовах.

Чистий дохід в сільському господарстві – це вартість продукції, створеної додатковою працею.

Чистий прибуток – це прибуток після оподаткування, тобто прибуток, що реально поступає в розпорядження підприємства.

Ш

Штатний розпис – це внутрішній нормативний документ, в якому вказаний перелік посад, наявних на даному підприємстві, чисельність працівників за кожною з них і розміри їх місячних посадових окладів, є різновидом схеми посадових окладів, що застосовується на рибогосподарському підприємстві.

Я

Явочна чисельність – включає всіх працівників, що з'явилися на роботу. Різниця між обліковою та явочною чисельністю працівників характеризує кількість цілоденних простоїв, зокрема відпустки, хвороби, відраджень та вказує на можливі резерви у розвитку підприємства.

Навчальне видання

«Економіка тваринництва»

ВДОВЕНКО Наталія Михайлівна
МИХАЛЬЧИШИНА Лариса Гаврилівна
ПАВЛЕНКО Марина Миколаївна

Словник

Підписано до друку 06.10.2020 р.

Формат 60×84/16.

Зам. № 2005528

Ум. друк. арк. – 3,4

Обл-вид. арк. – 3,3

Наклад 100 прим.

Віддруковано у редакційно-видавничому центрі НУБіП України
вул. Героїв Оборони, 15, Київ, 03041, тел.: 527-81-55
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4097 від 17.06.2011